

Om ons klimaat kun je niet heen!

CDA Waterschap Hollandse Delta

Verkiezingsprogramma 2019-2023

Inleiding

Inleiding

Het waterschap is Nederlands oudste vorm van een bestuur. De noodzaak van samenwerking stond eeuwenlang voorop. Zonder samenwerking houdt niemand droge voeten in onze rivierendelta. Natuur, landbouw, recreatie en bewoning komen steeds dichterbij elkaar. Het veranderende klimaat eist ondertussen meer ruimte voor water. Deze uitdagingen vragen meer dan ooit om samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke verbanden en de overheid. Niet morgen, maar vandaag!

Nederland is een goed draaiende economie dat voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. Goed waterbeheer door de functionele overheid is daarbij cruciaal. Daarom staat het CDA meer dan ooit achter de waterschappen.

Water is noodzakelijk voor leven. Voor inwoners, ondernemers, maar ook voor het planten- en dierenrijk dat in onze regio zo uniek is. Voor de toekomst van onze (klein)kinderen en de wereld waarin zij leven, voelt het CDA verantwoordelijkheid voor een goede waterbalans. We willen niet te veel water, waardoor we natte voeten krijgen, maar ook niet te weinig, waardoor het leven uit onze regio verdwijnt. Ook is het belangrijk dat ons water van goede kwaliteit is. Afvalwater moet biologisch gezuiverd worden. Er moet voldoende zoet water zijn, niet alleen voor wat er in en rond het water leeft, maar ook voor ons drinkwater en voor het verbouwen van ons voedsel.

Waterschap is de samenleving

Het waterschap is een breed bestuurlijk orgaan. Het richt zich niet alleen op haar kerntaken, zoals bescherming tegen overstromingen en de aanwezigheid van voldoende zoet en schoon water. Het kijkt ook naar regelgeving om de gevolgen van klimaatverandering en bodemdaling te beperken. Voorbeelden van klimaatverandering zijn meer neerslag, periodes van droogte, stormen en de opwarming van de aarde.

Het waterschap geeft de kaders aan voor deze kerntaken en streeft naar permanente verduurzaming bij de uitoefening ervan.

Hoe de taken uitgevoerd worden gaat in samenspraak met de omgeving: gemeenten, burgers, recreanten, agrariërs en omwonenden. Meer dan voorheen is samenwerking en afstemming noodzakelijk om maatregelen inzichtelijk en uitvoerbaar te maken. Het CDA vindt het belangrijk dat de waterschappen open in de samenleving staan. Wij willen een waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruik maakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Bovendien willen we een waterschap dat goed samenwerkt met andere overheden. De CDA-fractie luistert naar belanghebbenden en stuurt op het juiste evenwicht tussen lange en korte termijn visie en doelen.

Kernwaarde en onze vier beloften

Rentmeesterschap is de basis voor het handelen van CDA-fracties in het waterschapsbestuur. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. Goed waterbeheer is het CDA menens. Daarom doen we vier beloften:

1. Niet morgen, maar vandaag beginnen met de uitdagingen vanuit de klimaatverandering.

Waterschappen zijn dé partner van het kabinet als het gaat over klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie:

- *We zien dat de klimaatverandering sneller gaat dan verwacht. De extreme buien die voorspeld waren voor over 30 jaar doen zich nu al voor. Het CDA vindt dat waterschappen samen met gemeenten het voortouw moeten nemen om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen.*
- *Vanuit rentmeesterschap voor onze aarde is het belangrijk om goed om te gaan met de grondstoffen die we uit de bodem halen. Deze grondstoffen raken uitgeput. Het CDA wil dat het waterschap grondstoffen die nu verloren gaan terugwinnen en het gebruik daarvan verminderen.*
- *Hollandse Delta moet in 2030 energieneutraal zijn en zo actief bijdragen om klimaatverandering tegen te gaan.*

2. Waterschappen hebben vanwege de directe belastinginning een unieke positie, daarom wil het CDA zorgvuldig omgaan met waterschapsbelastingen.

Het CDA voelt verantwoordelijkheid naar haar kiezers en achterban om te blijven staan voor betaalbaarheid van waterschapstaken en lage lasten voor burgers. Dat heeft echter ook een keerzijde: met te veel sturen op betaalbaarheid en zoeken naar de goedkoopste oplossing loop je het risico dat je de echte probleem uit de weg gaat. Door te investeren in echte oplossingen kun je vaak de economie in een gebied aanwakkeren en zo ook veel terugverdienen.

3. De eeuwenoude noodzaak tot samenwerken tussen samenleving, natuur, landbouw, stad, recreatie en bewoning blijft.

Het CDA wil dat het waterschap zich duidelijk en zichtbaar opstelt in de samenleving. De tijd dat het waterschap in de luwte kon blijven werken is voorbij. Waterschappen moeten daarom voortvarend de taken in het waterbeheer oppakken. Het hoeft niet te concurreren met taken van bijvoorbeeld gemeenten en kan deze juist aanvullen. Het gaat om goede samenwerking tussen betrokken uitvoerenden. Zolang de blik gericht is op de lange termijn durven we daarbij ook naar ongebruikelijke vormen van samenwerking te kijken.

Het waterschap richt zich op de stad, het platteland, de recreatie en de natuur. Het is niet of/of, maar en/en. Ieder gebied kent een eigen problematiek. Het CDA wil dat het waterschap samen met de omgeving haar taak oppakt. Alleen dan kun je rekening houden met de karakteristieken van het gebied. Veranderingen moeten zo worden aangepakt dat die zich verbinden met de waarden van de regio. Ieder gebied heeft zijn eigen waarden.

Het CDA wil kennis en kunde voor waterbeheer in het stedelijk gebied versterken. Het CDA heeft oog voor het culturele erfgoed van de waterschappen. Ook wil het CDA dat waterschappen hun

kennis en ervaring over waterbeheer internationaal inzetten, bijvoorbeeld door het uitwisselen van kennis en het bieden van noodhulp in geval van rampen.

4. De bestuursstijl van het waterschap is open en naar buiten gericht.

Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor het individu. Dat betekent dat het waterschap altijd in samenspraak met betrokkenen en de omgeving haar taak invult en veranderingen aan gaat, bijvoorbeeld door de waterveiligheidsopgave te schetsen en de ruimtelijke inpassing vervolgens met de omgeving te ontwerpen.

Het CDA vindt het belangrijk dat het waterschap in gesprek blijft met direct betrokkenen en ook praat met onze inwoners, bedrijven en het onderwijs. Medewerkers en bestuurders van het waterschap zijn ambassadeurs van het waterschapswerk. Zij dragen uit waar het waterschap voor staat, wat de doelen zijn en wat het dagelijks voor ons doet.

Daar waar burgers taken zelf kunnen oppakken, wil het CDA dat stimuleren vanuit het zelforganiserend vermogen van de samenleving. Ontzorgen is niet altijd goed. Het CDA gaat deelname van belanghebbenden en inbreng van hun ideeën mogelijk maken.

Water over de grens

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen en Nederland heeft als benedenstrooms gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen op het niveau van grensoverschrijdende stroomgebieden.

Schoon water in de grensoverschrijdende rivieren en waterlopen, hoogwaterbescherming voor Nederlandse burgers in de regionale riviersystemen, maar ook de uitdagingen van de klimaatverandering zijn onderwerpen die de waterschappen met de Duitse en Belgische partners verder op moeten pakken. Een voorbeeld is het waarborgen van veiligheid en voorkomen van overlast bij hoogwatersituaties. Zulke gevallen hebben zich de afgelopen jaren regelmatig voorgedaan.

De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen om nieuwe oplossingen. Het CDA wil een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de grens geen belemmerende factor mag zijn.

Internationale samenwerking

De waterschappen delen de eigen kennis en expertise ook met andere landen om het waterbeheer aldaar op orde te krijgen. Ze worden hierin financieel ondersteund door het Rijk. De waterschappen leren hier ook zelf van en vergroten zo de eigen innovatiekracht. Voor medewerkers is het een kans om in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te doen, waar het eigen waterschap weer van profiteert. Het maakt het waterschap ook voor jonge mensen tot een aantrekkelijke werkgever, zonder de ervaren en oudere medewerker uit het oog te verliezen.

Inhoudsopgave

Deze inhoudsopgave is interactief. Klik op een hoofdstuk of paragraaf naar keuze.

Inleiding	2
<i>Waterschap is de samenleving</i>	3
<i>Kernwaarde en onze vier beloften</i>	4
<i>Water over de grens</i>	5
<i>Internationale samenwerking</i>	5
1. Veilig water	8
2. Schoon water	12
3. Voldoende water	16
<i>Exoten</i>	17
<i>Industrie</i>	18
4. Betaalbaarheid en organisatie	20
<i>Rapport 'Waterschapsbelastingen: klaar voor de toekomst'</i>	21
<i>Wegen en fietspaden</i>	21
5. Duurzaamheid	24

1. Veilig water

1. Veilig water

Het waterschap werkt aan veiligheid. Het voorkomen of beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast hoort bij de taken. Het CDA vindt dat de komende jaren de focus van 'kosten wat het kost voorkomen van alle overstromingen' waar mogelijk moet verschuiven naar het opvangen van de gevolgen ervan. Van alleen maar investeren in dijkverzwaringen naar een meer natuurlijke inrichting van het landschap, waarin water kan worden vastgehouden of zonder grote gevolgen kan overlopen. Veiligheid voor de burgers blijft hierbij te allen tijde het uitgangspunt. We leven in het gebied van waterschap Hollandse Delta in één van de veiligste rivierdelta's ter wereld en dat willen we graag zo houden.

In het kader van waterveiligheid heeft versterking van onze dijken de hoogste prioriteit. Veiligheid voor mensen en dieren die achter de dijk wonen en leven. Veilige dijken zijn ook van groot economisch belang. Het CDA is voor dijkversterking in combinatie met meer ruimte voor water en waar mogelijk het benutten van kansen voor andere gebruiksfuncties in de betreffende gebieden zoals wonen, recreatie en natuur.

Het CDA wil werken aan een veerkrachtig en robuust watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling aan kan. Hollandse Delta beheert ruim 800 km aan dijken, duinen en kades. De eerste zorg is de staat van de primaire keringen welke ons beheersgebied blijvend en duurzaam beschermen tegen overstromingen. Hierbij is het Deltaprogramma Waterveiligheid uitgangspunt.

“ We investeren in zowel dijkverzwaringen als een natuurlijke inrichting van het landschap om de veiligheid voor burgers voorop te zetten.

CDA

Mede als gevolg van toenemende stormen is de natuurlijke uitstroom via de rivieren niet meer voldoende gegarandeerd. Het CDA wil dat de capaciteit van de uitwaterende sluizen en gemalen hierop tijdig aangepast wordt.

Bij het uitvoeren van het oevers- en kadenprogramma willen we inrichtingsmaatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KWR) en het recreatief medegebruik ten volle benutten. Een voorwaarde is dat iedere betrokken partij haar eigen financiële verantwoordelijkheid neemt.

Het CDA wil de bewoners optimaal betrekken bij de inrichting van het gebied. De dijk is van ons allemaal!

Dit betekent concreet:

- **Het waterschap werkt actief aan het waterbewustzijn van burgers en belanghebbenden.**
- **De watersystemen worden kosteneffectief, robuust, veerkrachtig, klimaatbestendig en ecologisch verantwoord ingericht.**
- **Vanwege de verwachte zeespiegelstijging heeft het aanpassen van de hoogte en sterkte van de zeedijken de hoogste prioriteit.**
- **Maximaal inzetten op innovatieve technieken bij dijkversterking.**
- **Bij het oevers- en kadenprogramma worden KRW-inrichtingsmaatregelen en recreatief medegebruik benut.**
- **Bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterbergingen zoveel mogelijk goede landbouwgrond ontzien, waarbij stapeling van functies de voorkeur heeft.**
- **Het CDA wil verder investeren in het bufferen en gecontroleerd vasthouden van (zoet)water. Dit kan door het creëren van voldoende berging van water. Ook dijken van de rivieren, kanalen en waterpartijen in stedelijk gebied zullen hiertoe verder moeten worden verzwaid. Een aandachtspunt is ook het op diepte houden van de watergangen door bijvoorbeeld het baggeren voor een goede afstroming van het water.**
- **Het CDA vindt het van groot belang dat de calamiteitenprogramma's en -scenario's voor waterveiligheid en wateroverlast door de verschillende overheden up-to-date worden gehouden en regelmatig worden geoefend.**

We leven in het gebied van waterschap Hollandse Delta in één van de veiligste rivierdelta's ter wereld en dat willen we graag zo houden.

2. Schoon water

2. Schoon water

Schoon oppervlaktewater is van belang voor alle inwoners, voor land- en tuinbouw en voor planten en dieren. Het CDA wil een gezond leefmilieu en zet zich daarom in voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met de nadruk op preventie.

Het waterschap zorgt voor een goede waterkwaliteit en zuivert daartoe dagelijks het afvalwater van huishoudens en bedrijven in het beheergebied. Het doel is vooral om een goede balans te vinden tussen de kosten voor de burger voor het verwerken van afvalwater en het op peil houden van de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater.

Uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van kringlopen in de waterketen. Dit betekent (terug)winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater en het verminderen van de hoeveelheid slib. Daartoe werkt het waterschap samen met anderen aan innovatieve technieken. Duurzaamheid en doelmatigheid gaan hierbij hand in hand.

Het omgaan met 'nieuwe' verontreinigingen, zoals medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën staan de komende jaren ook hoog op de agenda. Voorkomen moet worden dat deze stoffen via het gezuiverde afvalwater in het oppervlaktewater terecht komen. Hiertoe wordt ook in Europees verband samengewerkt, want verontreinigingen in het water kennen geen grenzen. Daarnaast verkennen waterschappen de mogelijkheden om met nageschakelde technieken op de zuivering medicijnresten en andere ongewenste stoffen te verwijderen.

“ Door in te zetten voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met de nadruk op preventie, creëren we een gezond leefmilieu. ”

CDA

Kortom: Het CDA wil dat de waterschappen blijven werken aan natuurlijk en ecologisch gezond water. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven. We vinden het daarom bijvoorbeeld belangrijk om watergangen, conform de Europese kaderrichtlijn water, duurzaam in te richten en zo nodig vispassages aan te leggen. Dit zorgt, behalve voor meer waterberging, voor een grotere variatie aan planten en dieren, gezonde populaties en een gezonder milieu. Daar kunnen bewoners en recreanten vervolgens van genieten. Schoon grond- en oppervlaktewater is bovendien een duurzame bron voor de drinkwatervoorziening.

Dit betekent concreet:

- *Samen met gemeenten werken aan een betere afstemming tussen de rioolwater inzamelings- en zuiveringstaak.*
- *Samen met gemeenten waar nog gemengde rioolstelsels liggen, deze afkoppelen van schoon regenwater van het rioolstelsel en direct afvoeren naar sloten en kanalen in plaats van afvoeren naar de rioolwaterzuivering. Dit is mede van belang met het oog op hoosbuien die steeds vaker voorkomen ten gevolge van klimaatverandering.*
- *Actief zoeken naar duurzame oplossingen bij het beheer van afvalwater.*
- *Het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater.*
- *Een aanpak aan de bron ontwikkelen om medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën uit het oppervlaktewater te houden.*
- *Samenwerken met de agrarische sector om de emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te verminderen.*
- *Het stimuleren van terreinbeheerders en bewoners in stedelijk gebied om chemievrij onkruidbeheer toe te passen.*
- *Samenwerken met de zorgsector om de hoeveelheid medisch en chemisch afval dat in het afvalwater terecht komt te verminderen.*
- *Met andere overheden werken aan het voorkomen van blauwalg om zo de kwaliteit van zwemwater in hete zomers zo goed mogelijk te houden.*

Schoon grond- en oppervlaktewater is een duurzame bron voor de drinkwatervoorziening.

3. Voldoende water

3. Voldoende water

Het CDA zet zich in voor een zorgvuldig gebruik van water door iedereen. Maatregelen om water vast te houden zijn nodig, evenals het stimuleren van innovaties van watertoediening en hergebruik van water om verspilling tegen te gaan. Ook zetten we in op het benutten van wateropslag in de bodem en op meer ruimte voor water, om zo ook in het kader van klimaatadaptatie meer ruimte te hebben voor wateropvang bij heftige buien. Het waterschap moet zich inzetten voor een goed en robuust waterbeheer om bij dreigende wateroverlast snel water af te kunnen voeren. Ook zal er meer ruimte nodig zijn voor waterberging in zowel stedelijk gebied als het buitengebied. Meer groen, zoals groene daken en vasthouden van water leidt tot verkoeling en kan hittestress tegengaan. Het waterschap moet samen met gemeenten actief oplossingen bedenken en uitvoeren, ter vermindering van de hoeveelheid verhard oppervlak in de bebouwde omgeving.

“ Bij zorgvuldig watergebruik kunnen we water beter benutten en voorkomen we verspilling. ”

CDA

Het CDA vindt dat het recreatief medegebruik van watergangen en plassen moet worden benut en gestimuleerd. Dit wordt in overleg met de belangenverenigingen, zoals sportvissers en recreatievaart, vastgelegd en uitgevoerd. Iedereen moet ervan kunnen genieten. Waar mogelijk werkt het waterschap mee aan het op peil houden van de drinkwatervoorziening en het beschermen van de drinkwatervoorraad in de ondergrond.

Om de economische en ecologische waarde van de gronden in de kustgebieden te behouden zullen we ons ook moeten inzetten om verzilting tegen te gaan. Deze neemt toe door de zeespiegelstijging en bodemdaling. De beschikbaarheid van voldoende zoet water is van essentieel belang voor de agrarische sector in onze delta. Slim samen werken met Rijkswaterstaat is hiertoe een randvoorwaarde.

Als gevolg van import en gebruik in particuliere vijvers verstoren exoten steeds meer het ecosysteem in het oppervlaktewater. De aan- en afvoer van water wordt belemmerd en het recreatief gebruik van het oppervlaktewater wordt verstoord. Vroegtijdige signalering en aanpak is nodig om gevolgschade te voorkomen en de kosten te beperken.

Verschuillende bedrijfstakken maken gebruik van oppervlaktewater voor hun productieproces. Denk hierbij aan de verwerkers van landbouwproducten. Hiervoor is voldoende en schoon

water een randvoorwaarde. De kwaliteit van het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen kan door geavanceerde procesregelingen steeds beter worden beheerst. Hierdoor is het ook steeds beter geschikt als industriewater. Ook is het voor de industrie als economische drager van onze regio van groot belang om te beschikken over voldoende en schoon water.

Dit betekent concreet:

- *Bij inrichting van stedelijk gebied aandacht hebben voor tijdelijke opslag van water in de vorm van aanleg van waterpleinen, maar ook verlaagde aanleg van de straat.*
- *Het stimuleren van groene daken en waterbergingen in woonomgevingen.*
- *Meer ruimte maken voor water en groen in het stedelijk gebied om hittestress tegen te gaan, wat als neveneffect ook de leefbaarheid verbetert en noodzakelijke berging van water oplevert.*
- *Het stimuleren van recreatief medegebruik van onze watergangen en plassen.*
- *Verdroging van natuurgebieden tegengaan door het vasthouden van meer water en slim omgaan met stuwen in het gebied.*
- *Samen met gemeenten, provincies en het Rijk ervoor zorgdragen dat er, ook in periodes van grote droogte, voldoende zoet water beschikbaar is voor de land- en tuinbouw en de industrie in de regio.*
- *Gevolgschade door exoten beperken door een vroegtijdige aanpak te ontwikkelen, te werken aan bewustwording van dit probleem bij het grote publiek en een verbod op import en handel van exoten via de detailhandel.*

4. Betaalbaarheid en organisatie

4. Betaalbaarheid en organisatie

Het CDA wil dat er doelmatig en verantwoord met uw geld wordt omgegaan. Dat betekent dat we duidelijk willen zijn: wat geven we waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar zijn. Rekeningen mogen niet worden doorgeschoven naar toekomstige generaties. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen zullen ambities moeten worden bijgesteld, dan wel wat later of soberder moeten worden uitgevoerd.

Het CDA is gebrand op een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend bestuur. Dit geldt uiteraard voor de gehele organisatie. Inzichtelijkheid en verantwoording zijn daarbij leidende begrippen.

Rapport 'Waterschapsbelastingen: klaar voor de toekomst'

De Commissie Aanpassing Belastingstelsel heeft haar (concept)rapport 'Waterschapsbelastingen: klaar voor de toekomst' gepresenteerd. In dit voorstel blijft het huidige belastingstelsel met de watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing onveranderd. Het CDA steunt de aanbeveling van de commissie voor een betere toepassing van het belastingbeginsel dat de gebruikers en diegenen die de kosten veroorzaken, betalen. Ook moet een aanpassing helpen om goed te kunnen werken aan klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie. Het CDA ziet in de voorstellen een spanning tussen het profijtbeginsel en het solidariteitsbeginsel, in relatie tot de aard van een gebied en het waterschap.

“ Ambities waarmaken met een doelmatig en rechtmatig handelend bestuur, zonder de rekening door te schuiven naar toekomstige generaties.

CDA

Wegen en fietspaden

Agrarische bedrijven worden steeds groter en trekken steeds meer verkeersbewegingen naar zich toe. Ook worden landbouwmachines steeds groter. De infrastructuur naar deze bedrijven dient geschikt te zijn voor het gebruik dat wordt toegestaan. Daarom wil het CDA dat nieuwe plannen voor wegen en paden voor eind 2020 toekomstbestendig zijn gemaakt. Dit zal uiteraard

worden gedaan in nauw overleg met betrokken partijen zoals WLTO, gemeenten en provincie. Het toenemend aantal elektrische fietsen en scootmobiel op de fietspaden verdient aandacht. We willen ook in de toekomst veilige wegen en paden houden waar iedereen van kan genieten. Dit recreatief medegebruik draagt tenslotte bij aan ons welzijn en welbevinden.

Dit betekent concreet:

- *Om voldoende investeringen te kunnen blijven doen constant streven naar hogere efficiëntie en kostenbesparing. Het CDA vindt dat er zuinig met middelen moet worden omgegaan, ook als die middelen van andere overheden komen.*
- *Zoveel mogelijk beperken van lastenverzwaring en tariefstijging. Een discussie hierover is echter nooit te voeren zonder de vraag te stellen welke kerntaken het waterschap moet uitvoeren.*
- *Solidariteit staat hoog in het vaandel, maar ook dat de kostenveroorzaker zelf betaalt.*
- *Bij investeringen nieuwe waarden durven ontwikkelen, bijvoorbeeld door een rioolwaterzuiveringstaak te zien als bron voor grondstoffen en energie. Het CDA schuwt discussies over een verdienmodel voor waterschappen niet. Daar waar dit door wet- en regelgevingen beperkt wordt, wil het CDA dit landelijk veranderen.*
- *Het CDA is voorstander van een passend kwijtscheldingsbeleid.*
- *Vanuit de gedachte 'meer samenleving, minder overheid' werken aan een efficiëntere waterschapsorganisatie, waarbij aansluiting met de samenleving centraal staat.*
- *Zorgen voor kostenvermindering van het waterschap en vergroting van de kwaliteit van de leefomgeving door koppeling met andere projecten in de openbare ruimte, het zogenaamde 'werk met werk'.*
- *Om het voorziene tekort aan technisch personeel het hoofd te bieden stevig inzetten op het aantrekken en behouden van talent in deze kennisintensieve en uitdagende watersector. Het CDA wil dit bereiken door het aanbieden van een opvolgende ontwikkelingslijn.*

The logo of the CDA (Christen Democratische Alliantie) is displayed within a white circle on a teal background. The letters 'CDA' are in a bold, sans-serif font.

We willen zuinig met de middelen omgaan, lastenverzwaring en tariefstijging moeten zoveel mogelijk beperkt worden.

5. Duurzaamheid

5. Duurzaamheid

Het CDA is voor duurzaam waterbeheer. Waterschappen zetten zich actief in voor het behoud van grondstoffen en schoon water in een gezonde natuur met voldoende biodiversiteit. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten, zijn inspanning, creativiteit en innovatie nodig. Uitgangspunten daarbij zijn een optimale balans tussen mens, aarde en het profijtbeginsel, maar ook met de nadruk op een circulaire economie waarbij het behoud van grondstoffen de basis is.

Het CDA zet in op de terugwinning van grondstoffen door onderzoek en de toepassing van nieuwe technieken. Bij de huidige wijze van zuiveren gaan belangrijke grondstoffen verloren, zoals bijvoorbeeld fosfaat en stikstof. Daarnaast zijn bijvoorbeeld ook bioplastic en cellulose stoffen die kunnen worden teruggewonnen en hergebruikt als grondstof. Alles is gericht op de volledig circulariteit van Hollandse Delta in 2050.

“*Uitgangspunten zijn een optimale balans tussen mens, aarde en het profijtbeginsel, met een nadruk op de circulaire economie.*”

De waterschappen leveren een belangrijke innovatieve bijdrage aan de energietransitie. Al meer dan 40 jaar gebruiken waterschappen zuiveringsslib voor het opwekken van energie door vergisting. Met deze ruime ervaring zijn verschillende zuiveringen uitgebouwd tot energiefabrieken.

Het CDA zet in op gezuiverd en schoon water dat probleemloos kan worden gebruikt door agrarische bedrijven, de industrie en voor recreatie, maar vooral ook voor de bereiding van drinkwater. Door samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven worden problemen gezamenlijk opgelost. Vanuit het ‘Deltaplan Waterkwaliteit en zoetwater’ worden vanuit de centrale overheid verschillende doelen nagestreefd, waarbij de waterschappen een belangrijke rol hebben.

Uit onderzoek bij zorginstellingen, rioolwaterzuiveringen en het oppervlaktewater blijkt dat er resten van geneesmiddelen en andere natuurvreemde stoffen in het watermilieu terecht komen die niet worden verwijderd of afgebroken. De RIVM heeft aangegeven dat het watermilieu

hierdoor wordt beïnvloed of zelfs wordt verstoord. Het effect op lange termijn is nog moeilijk te voorspellen. Het CDA vindt dat er gezamenlijk met betrokken partijen, zoals producenten, verstrekkers, gemeenten en waterschappen, moet worden gewerkt aan oplossingen. Naast aanpak aan de bron is het toevoegen van een aanvullende zuiveringstrap bij de rioolwaterzuiveringen op zich geen discussie, de vraag is echter wanneer.

Doordat het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen steeds schoner wordt en constanter van kwaliteit, zal het ook steeds beter geschikt zijn als industriewater. Dit helpt de watervoorziening, omdat de industrie steeds meer schoon water nodig heeft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de koeling van grote datacentra. De rioolwaterzuiveringsinstallatie als (industrie)waterfabriek vindt mede daardoor steeds meer opgang. Voor de toekomst kan dit betekenen dat de locatie van een rioolwaterzuivering mede wordt bepaald door de mogelijkheid van de afzet van het gezuiverde water aan de industrie.

Dit betekent concreet:

- *Maatregelen om met het klimaat om te gaan vormen de centrale duurzaamheidsopgave.*
- *Het CDA vindt hinderende wet- en regelgeving nog steeds een aandachtspunt voor de legalisering van teruggewonnen grondstoffen, ook voor de handel in Europees verband. Denk hierbij ook aan het transport van voedingsstoffen naar gebieden waar deze in het kader van de bodemvruchtbaarheid gewenst zijn.*
- *Het CDA wil samenwerking tussen waterschappen voor de afzet van grotere hoeveelheden teruggewonnen grondstoffen. Voor de afzet van deze grondstoffen moet een erkend kwaliteitssysteem en keurmerk worden opgezet.*
- *Het CDA zet in op waterschappen als energieleveranciers, voor het grootste deel voor eigen gebruik. Naast energiebesparing op alle waterschapswerken wordt de opwekking en levering van duurzame energie verder geoptimaliseerd en geïntensiveerd.*
- *Het CDA wil door gericht personeelsbeleid medewerkers gebruik laten maken van, en zich laten ontwikkelen door, nieuwe technieken en technologieën.*
- *Dat waterschappen maatschappelijk verantwoord ondernemen is voor het CDA vanzelfsprekend.*

CDA Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
☎ (070) 441 68 34
🌐 cda.nl/zuid-holland